

A person with long blonde hair, wearing a dark blue t-shirt and a dark blue baseball cap, is seen from the back and side, sitting in a wheelchair on a red tennis court. They are holding a tennis racket with a white head and a blue handle. The background shows the red surface of the tennis court with white lines.

provinsje fryslân
provincie fryslân

Olympysk plan Fryslân

Fryslân giet foar goud

2012-2016

Olympisch plan Fryslân

Fryslân gaat voor goud

2012-2016

Inhoudsopgave

Inleiding	7
Leeswijzer	10
1. Rollen en taakverdeling	11
2. Olympisch Plan Fryslân: Fryslân giet foar Goud!”	
2.1. Talentvol Fryslân	13
2.2. Meedoen in Fryslân	16
2.3. Vitaal Fryslân	19
2.4. Ruimte in Fryslân	22
2.5. Fryslân in beeld	26
3. Het vervolg	31
Financiële paragraaf	34
Bijlage 1: Olympisch Plan Nederland 2028	35
Bijlage 2: Samenwerking in het Noorden	38

Inleiding

“Sport draagt bij aan ons Bruto Nationaal Geluk en kan soms ook van (grote) economische betekenis zijn. Het stimuleren van breedtesport is in essentie een gemeentelijke taak. We zien wel een rol voor ons weggelegd in het versterken van regionale samenwerking onder andere via het Olympisch Plan en het ondersteunen van gemeenten. Friese sporten als keatsen, fierljeppen, frysk damjen en skûtsjesilen kunnen ook de komende jaren rekenen op provinciale steun.

Thialf is van groot belang voor Fryslân, vandaar dat wij vinden dat er binnenkort een keuze moet komen voor de toekomst voor Thialf die leidt tot behoud van de A-status. We zijn bereid mee te investeren in nieuwbouw of verbouw van Thialf, mits is aangetoond dat de exploitatie sluitend is en het bedrijfsleven bereid is een belangrijke rol te spelen.”

Uit: Nije enerzjy foar Fryslân, Coalitieakkoord 2011 – 2015.

Uit deze passage blijkt, dat de provincie Fryslân sport en bewegen serieus neemt, maar daarbij wel een duidelijke rol voor ogen heeft. Het stimuleren van de breedtesport wordt aan de gemeenten gelaten, terwijl de provinciale taken in het versterken van regionale samenwerking en het ondersteunen van gemeenten en Fryske sporten liggen.

Fryslân heeft al het imago van een echte sportprovincie. We hebben de ruimte, we hebben water, we hebben accommodaties, we hebben talenten en we hebben onze

eigen kultuursporten. Daarbij komt Fryslân vrijwel uitsluitend positief in beeld als het gaat om sporten en bewegen. De mogelijke Elfstedentocht brengt heel veel in beweging, de Oranje geklede supporters in Thialf vieren feest, onze Friese supporters staan prima bekend en het Skûtsjesilen en de PC halen de voorpagina's van de landelijke dagbladen. Kort geleden is het besluit gevallen over een nieuw Thialf. Voor schaatsend en schaatsminnend Fryslân c.q. Nederland een belangrijk besluit. Het zijn overwegend gemeenten die sportaccommodaties voor de breedtesport realiseren, in stand houden en allerlei activiteiten in het kader van sportstimulering organiseren. Alles erop gericht om zoveel mogelijk Nederlanders de kans te bieden om op eigen niveau aan sport en bewegen deel te nemen. Dat sluit al aan bij de visie achter het Nationaal Olympisch Plan 2028* en dus ook het Olympisch Plan Fryslân die luidt: hoe krijgen we zoveel mogelijk mensen in beweging?

Hoe maken we van Nederland een echt sportland in de volle breedte en hoe maken we Nederland dus beter door sport? Daar draait het om in de Olympische plannen. Het gaat niet om het organiseren van Olympische Spelen, maar om de samenleving in beweging te krijgen.

Het Olympisch Plan Fryslân is dan ook geen verzameling van nieuwe dingen, integendeel. We hebben namelijk al een heleboel dingen waar we trots op kunnen zijn en die moeiteloos een plaatsje in dit plan verdienen. Denk aan al die Friezen die reeds aan sport- en beweegactiviteiten deelnemen en/of lid zijn van een sportvereniging. Of denk aan de actie 'Sport op Basisscholen', waarbij door Sport Fryslân extra vakleerkrachten in het bewegingsonderwijs worden ingezet. Allerlei zaken die al aansluiten bij de achterliggende visie van de Olympische Plannen.

Dat is ook de reden dat het Friese plan is opgesteld. Het Olympisch Plan Fryslân dat de titel "Fryslân giet foar goud, heel Fryslân in beweging" heeft meegekregen. In het plan is een aantal "Aksjepunten" opgenomen, waaraan de provincie samen met gemeenten en andere partijen aandacht wil schenken. Die 'Aksjepunten' vinden hun legitimatie vooral in reeds bestaand beleid.

* In bijlage 1 treft u een beknopte samenvatting van het Nationaal Olympisch Plan 2028 aan.

De Olympische Spelen 2028 zijn niets anders dan een mooie kapstok, ook wel de stip aan de horizon genoemd, waaraan een voor Nederland prachtig plan is gehangen. Een plan voor een vitale samenleving, waarin inwoners worden gestimuleerd om zoveel als mogelijk aan sport en bewegen deel te nemen. Een plan dus waar heel Nederland en Fryslân van moeten profiteren.

Het plan "Fryslân giet foar Goud" gaat uit van 5 elementen:

1. Talentvol in Fryslân;
2. Meedoen in Fryslân;
3. Vitaal Fryslân;
4. Ruimte in Fryslân;
5. Fryslân in Beeld.

Die 5 elementen worden in het plan uitgewerkt en daarmee hopen we een steentje bij te dragen aan een impuls voor de sport in Fryslân.

LEESWIJZER

Hiervoor heeft u de inleiding van het Olympisch Plan Fryslân “Fryslân giet foar Goud” kunnen lezen. De inleiding wordt gevolgd door de inhoudsopgave en deze leeswijzer.

Hoofdstuk 1

Dit deel handelt over de rollen en taakverdeling, zoals de provincie Fryslân er naar kijkt. Benadrukt wordt dat provincies een bescheiden rol spelen binnen vormgeving en uitvoering van sportbeleid in Nederland. De belangrijkste rol in deze is immers voor gemeenten weggelegd.

Hoofdstuk 2

Het daadwerkelijke Olympisch Plan Fryslân is opgebouwd rondom de eerder aangehaalde 5 ringen Talentvol, Meedoen, Vitaal, Ruimte en Beeld. In dit gedeelte vindt u ook de Aksjepunten.

Hoofdstuk 4

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de rollen en taakverdeling binnen de provincie Fryslân. Zo wordt ingegaan op de rollen en taken van de provincie, van de provinciale steunfunctie Sport Fryslân en van de gemeenten. Ook wordt nader ingegaan op impulsen die vanuit de Rijksoverheid zijn geïnitieerd

Hoofdstuk 5

Er is ook nog een Noordelijk Olympisch Plan in de maak op initiatief van de provinciale steunfunctieorganisatie voor sport in Drenthe, Groningen en Fryslân. De vijf ringen van het plan Fryslân, sluiten aan bij het Noordelijk Olympisch Plan.

Financiële paragraaf

Tenslotte geeft de financiële paragraaf inzage in de provinciale middelen die voor sport worden uitgegeven.

Bijlage 1

In de bijlage wordt een samenvattend beeld gegeven van het Olympisch Plan Nederland 2028. Daar wordt o.a. ingegaan op de totstandkoming van het plan, de samenwerkende partners en de achterliggende visie van het plan. Een achterliggende visie die ook voor de provincie Fryslân aanleiding is geweest een eigen plan te ontwikkelen.

Hoofdstuk

1

Rollen en taakverdeling

Gemeenten: vormgevers en uitvoerders van sportbeleid:

Zoals in het coalitieakkoord al wordt aangegeven, ziet de provincie Fryslân een duidelijke rolverdeling als het over sport gaat. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de breedtesport en de provincie voor het versterken van regionale samenwerking en het ondersteunen van gemeenten. Een actievere rol is voor de provincie weggelegd bij de Fryske kultuursporten. Daarnaast is in het provinciale sportbeleid nadrukkelijk aangegeven waar Fryslân er voor kiest geen rol in te nemen, namelijk bij het subsidiëren van:

- sportaccommodaties (m.u.v. Thialf);
- topsport en/of professionele sport en/of de begeleiding daarvan;
- directe ondersteuning van sportverenigingen.

Vanuit die wetenschap, is het “Olympisch Plan Fryslân” opgesteld.

Provincie Fryslân: regisseren en faciliteren:

De provincie Fryslân heeft haar eigen sportbeleid, zoals geformuleerd in de nota “Sport beweegt Fryslân 2010-2013”. Het beleid heeft als uitgangspunt dat iedereen in Fryslân in de gelegenheid wordt gesteld op een passende manier te sporten en te bewegen. De provincie is echter niet de organisatie die vanuit eigen initiatief sportactiviteiten gaat organiseren en uitvoeren. De rol van de provincie is vooral te omschrijven als:

- Verbinder
- Aanjager / stimulator
- Ondersteuner / voorwaardenschepper
- Financier

Verbinder

De provinciale rol van “Verbinder” is vooral gericht op het nemen van initiatieven op regionaal niveau. De provincie zet zich in om de verschillende partijen op regionaal niveau met elkaar te verbinden. Partijen die op dat niveau een belangrijke rol spelen, zijn Sport Fryslân, de gemeenten, het bedrijfsleven, het onderwijs, de zorg, de sport en de eigen inwoners.

Aanjager/stimulator

De rol van “Aanjager / stimulator” is gericht op het bevorderen van de deelname aan sport door zoveel mogelijk inwoners van deze provincie. Dat wordt vooral zichtbaar door het werk van de provinciale sportorganisatie Sport Fryslân. Daarnaast maakt de provincie Fryslân zich sterk voor de Fryske Kultuersporten.

Ondersteuner/voorwaardenschepper

De provincies zijn belangrijk als “ondersteuner / voorwaardenschepper” als het gaat om infrastructuur (wegen, vaarwegen, fiets-, wandel- en ruiterspaden), het invullen van de ruimte, het openbaar vervoer, recreatie, toerisme en leisure.

Financier

Fryslân vervult de rol van “Financier” op meerdere gebieden. Enerzijds subsidieert de provincie al (grote) sportevenementen, de activiteiten van de Fryske kultuersporten en talentondersteuning. Anderzijds zorgt een provinciale subsidie ervoor dat Sport Fryslân haar activiteiten ten behoeve van de breedtesport en het sporten voor mensen met een beperking kan ontplooiën.

Tenslotte heeft de provincie Fryslân besloten dat zij, samen met andere partijen, wil investeren in een nieuw Thialf op de huidige locatie.

Hoofdstuk

Olympisch plan Fryslân: Fryslân giet foar goud

2.1 ■ Talentvol Fryslân

Friezen zijn trots op hun provincie, want Fryslân staat voor nuchterheid, eerlijkheid, recht door zee, samenwerking en eigenheid. Óók is Fryslân de sportprovincie bij uitstek, want we hebben onze eigen Fryske sporten, alle ruimte voor buitensporten, heel veel gemeentelijke sportaccommodaties, maar ook Thialf en Sportstad Heerenveen.

Talenten

Maar bovenal hebben we (Olympische) talenten in Fryslân en zijn we dus bijzonder talentvol op sportgebied te noemen. Op meerdere fronten hebben we toptalenten, die reeds op korte termijn in staat zijn Olympische medailles te veroveren. Denk aan Epke Zonderland (turnen) en Marrit Bouwmeester (zeilen) op de zomerspelen en Sven Kramer, Ireen Wüst, Jan Smeekens en Jorrit Bergsma (allen schaatsen) op de winterspelen. Onze topsporters zorgen, samen met de aanwezige accommodaties, voor een fantastische promotie van Fryslân. Hoeveel goodwill en promotie voor Fryslân zouden we al niet alleen met Thialf, Epke, SC Heerenveen en Sven Kramer hebben gescoord...!? Dat moeten we blijven(d) koesteren.

(Sub)topaccommodaties

Dat we al zo goed presteren heeft een reden. We beschikken in sommige gevallen al over (sub) topsportaccommodaties als zwembad de Welle in Drachten, Thialf, Turnstad Heerenveen en het Nationaal Trainingscentrum voor kielboten in Sneek. Dat zijn sportaccommodaties die al bestempeld zijn tot nationale dan wel regionale trainingscentra.

Aan die accommodaties zijn daardoor weer toptrainers verbonden, die het samen aantrekkelijk maken om voor wonen en sporten in Fryslân te kiezen. Tenslotte heeft de komst van het Centrum voor Topsport en Onderwijs naar Fryslân (Heerenveen), inmiddels Topsport Noord geheten, voor een flinke impuls in aantal en kwaliteit van talent gegeven.

Topsport Noord

Tot voor kort hielden 2 organisaties in het Noorden zich bezig met het ondersteunen en ontwikkelen van sporttalenten:

- het TSN, Topsport Steunpunt Noord , en
- het CTO, Centrum voor Topsport en Onderwijs in Heerenveen.

Het TSN hield zich meer bezig met begeleiding en ondersteuning van talenten, terwijl het CTO de mogelijkheid biedt om topsport te combineren met vrijwel alle vormen van onderwijs. Daartoe wordt vanuit het CTO nauw samengewerkt met diverse onderwijsinstellingen. Vanwege de overlappende aandachtsvelden, alsmede het bundelen van krachten, is inmiddels besloten tot samenvoeging van het TSN en het CTO tot de nieuwe organisatie Topsport Noord. Op dit moment zijn binnen Topsport Noord de volgende bondsprogramma’s ondergebracht:

- KNGU: turnen dames en heren
- JBN: judo dames en heren
- KNSB: langebaan schaatsen en shorttrack dames en heren
- KNZB: zwemmen dames en heren
- SBN: inline-skating dames en heren
- BSN: bobslee en skeleton dames en heren.

Deze basis kan nog verbreding gebruiken en daarvoor liggen er mogelijkheden op het gebied van waterpolo, badminton en kunstschaatsen. Door het verlenen van financiële ondersteuning zouden deze mogelijkheden kunnen worden benut. Het vraagt ook om een stuk samenwerking in Noordelijk verband en een lobby bij sportbonden en NOC*NSF.

Met het oog op de Olympische Zomerspelen 2028 kunnen we dus, indien we uitgaan van de situatie 2012, Turnen, Zwemmen en Judo als de Friese kernsporten beschouwen. Via tijdelijke subsidie vanuit de provincie Fryslân aan Topsport Noord, worden deze sporten al enkele jaren gefaciliteerd. Geconstateerd kan worden dat Topsport Noord een onmisbare schakel in de talentontwikkeling in Fryslân is. De prestaties die door sporters van Topsport Noord worden geleverd, zorgen mede voor de promotie en de positieve beeldvorming van de provincie. Daardoor is Topsport Noord een vast onderdeel in het Olympisch Plan Fryslân en verdient het provinciale financiële steun, in ieder geval gedurende de looptijd van dit plan. In een eerder stadium is dat al onderkend, want deze financiële ondersteuning is opgenomen in de provinciale nota Sportbeleid en de daaraan gekoppelde uitvoeringsplannen en begrotingen. Daarnaast worden de Fryske kultuursporten als kernsport beschouwd. Aan die sporten wordt hierna apart aandacht besteed.

Watersport is (nog) niet aan Topsport Noord verbonden, maar er wordt gestreefd naar een bondsprogramma van het KNWV in Sneek. Fryslân en watersport kunnen immers niet los van elkaar worden gezien. Bovendien leeft de gedachte dat we in 2028 in Fryslân een Olympisch watersportonderdeel zouden moeten organiseren. In hoofdstuk 3.4 en Aksjepunt 9, komen we hierop terug.

Fryslân neemt dus al een sterke positie in door het huisvesten van Topsport Noord, één van de vier Centra voor Topsport en Onderwijs die Nederland rijk is. De andere Centra zijn gevestigd in Arnhem (Papendal), Amsterdam en Eindhoven. De positie die Fryslân nu al inneemt, waarderen we als provincie zeer. De provinciale rol blijft echter beperkt tot subsidieverstrekker, want de uitvoering ligt in handen van Topsport Noord, het onderwijsveld, sportbonden, sportverenigingen, gemeenten en de sporters zelf.

Aksjepunt 1: Topsport Noord

Topsport Noord is een onmisbare schakel in de talentontwikkeling in Fryslân, en zorgt daardoor mede voor de promotie en beeldvorming van de provincie. Daardoor is Topsport Noord een vast onderdeel in het Olympisch Plan Fryslân. Vanuit de provincie Fryslân wordt daarom een financiële ondersteuning van € 50.000,- per jaar, gedurende de looptijd van dit plan, beschikbaar gesteld.
Legitimatie: opgenomen in provinciaal sportbeleid, uitvoeringsplannen sport en bijbehorende begrotingen

Fryske kultuursporten

Ook de Fryske kultuursporten zijn kernsporten voor Fryslân. Voor Fryslân is het culturele belang van deze sporten enorm. Ondanks het feit dat het, met uitzondering van schaatsen, geen Olympische sporten zijn, is het noodzakelijk hier op in te zetten. Ook vanuit deze sporten wordt immers veel positieve publiciteit gegenereerd.

Het gaat om de volgende sporten:

■ Kaatsen	■ Skûtsjesilen
■ Fierljeppen	■ It Fryske Hynder
■ Damjen Frysk Spul	■ Schaatsen

De overkoepelende organisaties/bondsbureaus van deze sporten worden reeds structureel door de provincie Fryslân ondersteund. Daarnaast zal ingaande 2012 structureel worden ingezet op:

- de verankering van de Friese kultuursporten binnen het onderwijs
- de organisatie van Fryske sportevenementen, waaronder de Fryske Olympiade en de paardenconcoursen Fryslân.

Aksjepunt 2: Fryske Kultuursporten

De provincie Fryslân stelt jaarlijks €100.000,- beschikbaar voor het stimuleren van de Fryske kultuursporten door:

- bij te dragen in evenementen zoals bij voorbeeld de Fryske Olympiade
- verankering van die sporten binnen het onderwijs.
- Legitimatie: opgenomen in coalitieakkoord, opgenomen in provinciale sportnota, in uitvoeringsplannen sport en bijbehorende begrotingen.

2.2. ■ Meedoen in Fryslân

Uitgangspunt binnen het sportbeleid van de provincie Fryslân is dat iedereen in de gelegenheid wordt gesteld op een passende manier te sporten en/of te bewegen. Uitgangspunt daarbij is tevens, dat het de gemeenten zijn die de uitvoering daarvan voor hun rekening nemen. De provinciale taak bestaat uit het beschikbaar stellen van financiële middelen aan de steunfunctie Sport Fryslân. Die zorgt er op haar beurt voor, dat zo veel mogelijk gemeenten worden ondersteund bij het gebruik maken van de sportstimuleringsregelingen van het Rijk. Dat gebeurt o.a. door:

- het verstrekken van informatie
- hulp bieden bij het aanvragen
- ondersteuning bij de uitvoering
- het verschaffen van werkgeverschap
- het bevorderen van samenwerking, afstemming en uitwisseling tussen gemeenten.

Op dit moment kunnen gemeenten actief zijn binnen de volgende stimuleringsregelingen.

De Impuls Brede School, Sport en Cultuur (IBS) = inzet van combinatiefunctionarissen
De IBS richt zich op het inzetten van combinatiefunctionarissen in de werkvelden brede scholen, sport en cultuur. Op dit moment nemen 18 van de 27 Friese gemeenten aan de IBS deel. Van daaruit worden allerlei activiteiten georganiseerd, die erop gericht zijn de deelname aan sporten en bewegen te bevorderen.

Inmiddels kan niet meer op de IBS worden ingeschreven, maar is deze opgevolgd door de regeling 'Sporten en Bewegen in de buurt'. Verderop in dit hoofdstuk vindt u daarover meer informatie.

Een bijzonder voortvloeiende uit de IBS is het project Sport op basisscholen. Dit project is tot stand gekomen door samenwerking tussen Sport Fryslân en De Friesland zorgverzekering. Het project zorgt ervoor dat meer kinderen voldoende en verantwoord bewegen door de inzet van vakleerkrachten in het bewegingsonderwijs op de basisschool.

Het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB)

Het NASB richt zich vooral op de gezondheidsaspecten van sport en bewegen. Door het organiseren van activiteiten op basis van het NASB, wordt gepoogd meer mensen aan de Nationale Norm Gezond Bewegen (NNGB) te laten voldoen. Om een goede gezondheid te behouden is het namelijk gewenst tenminste 5 dagen per week 30 minuten matig intensieve lichaamsbeweging te hebben. Voor kinderen, jongeren en mensen met overgewicht is het gewenste aantal minuten per dag tenminste 60. Gemeenten kunnen daarbij gebruik maken van reeds ontwikkelde en succesvol gebleken beweeginterventies.

Sporten en bewegen in de buurt

Ingaande 2012 heeft het Ministerie van VWS de stimuleringsregeling "Sport en bewegen in de buurt" opengesteld. De motivatie voor het instellen hiervan is om een gezond leven dichterbij de mensen te brengen. Enerzijds wordt ingezet op het benoemen van zogenaamde "Buurtsportcoaches", die verantwoordelijk worden voor het verzorgen van een breed sportaanbod. Van die Buurtsportcoaches moeten er uiteindelijk 2.900 in Nederland actief zijn, waarbij de 2.250 combinatiefunctionarissen uit de IBS (zie hiervoor) worden meegerekend. Anderzijds heeft men binnen deze regeling de "Sportimpuls" in het leven geroepen. De georganiseerde sport kan, in overleg met de gemeente, een beroep op de Impuls doen voor de organisatie van sport- en beweegactiviteiten.

Dan zijn er nog activiteiten die rechtstreeks door de provincie worden gesubsidieerd, maar die door anderen worden uitgevoerd.

Dorp 2028

Vanuit het Sociaal Investerings Fonds (SIF) worden soms ook middelen ingezet voor sportgerelateerde projecten. Zo is er vanuit het SIF voor de komende jaren € 150.000,- subsidie verstrekt voor het project “Dorp 2028”. Binnen dit project worden in drie verschillende regio’s projecten opgezet volgens het concept “het gezonde sportdorp” van het NOC*NSF. Het concept beoogt om, met bundeling van alle krachten, in een dorp of regio een passend sportaanbod te creëren voor alle inwoners. Het betreft een 2 jarig project dat in 2012 van start zal gaan.

Organisatie, uitvoering en begeleiding van dit project is in handen van Sport Fryslân. De gemeenten waar de pilots van start gaan, zijn Opsterland, Dantumadiel en Súdwest Fryslân.

Aksjepunt 3: Sportdoarpen

De provincie stelt in de periode 2012 – 2013 € 150.000,- vanuit het Sociaal Investeringsfonds beschikbaar voor het uitvoeren van 3 pilotprojecten “Dorp 2028”, voortvloeiende uit het project het gezonde sportdorp van NOC*NSF.

Legitimatie: Opgenomen in tender van het SIF n.a.v. provinciale besluitvorming.

Sport en bewegen voor mensen met een beperking:

Als we iedereen in de gelegenheid willen stellen op zijn of haar niveau aan sport deel te nemen, geldt dat zeker voor mensen met een beperking. Per definitie is het voor mensen met een beperking vaak lastiger om aan sport en/of beweegactiviteiten deel te nemen. Vaak gaat deelname aan bedoelde activiteiten gepaard met extra kosten (sportmateriaal en andere benodigdheden, bijv. een sportrolstoel), vervoersproblemen (bijv. rolstoelvervoer), de toegankelijkheid van veel accommodaties en het (beperkte) aanbod in de eigen buurt.

Dat is de reden dat de provincie het sport en bewegen door mensen met een beperking stimuleert. Daarvoor is een speciaal samenwerkingsverband opgericht: Frysas, het provinciale steunpunt voor sporten en bewegen door mensen met een beperking. Frysas organiseert activiteiten in alle delen van de provincie en zorgt voor afstemming van vraag en aanbod. Daarnaast verbindt Frysas de activiteiten van de verschillende gemeenten in Fryslân aan elkaar. Een groot aantal activiteiten kan dan laagdrempelig worden aangeboden, omdat een substantieel deel van de subsidie aan de steunfunctie Sport Fryslân voor deze activiteiten voor mensen met een beperking bestemd is.

Aksjepunt 4: Frysas

Het kunnen sporten en bewegen voor mensen met een beperking acht de provincie Fryslân van groot belang. Een substantieel deel van de subsidie aan de steunfunctie Sport Fryslân, is dan ook bedoeld voor de organisatie van activiteiten voor mensen met een beperking door de organisatie “Frysas”.

Legitimatie: opgenomen in de sportnota ‘Sport beweegt Fryslân’. Middelen in subsidie steunfunctie Sport in provinciale sportbegroting.

2.3 ■ Vitaal Fryslân

Ook in Fryslân moeten we inspelen op een almaar ouder wordende mens en het langer doorwerken voordat we met pensioen kunnen. Nog maar enkele decennia geleden, werden we bij een leeftijd van 50+ al als betrekkelijk oud gezien. Indien de Elfstedentocht op de schaats in 2012 zou zijn doorgegaan, zou de gemiddelde leeftijd van de deelnemers 55 jaar hebben bedragen. Dat is een mooi voorbeeld van hoe we ‘ongemerkt’ ouder worden.

In die almaar ouder wordende en vergrijzende samenleving is vitaliteit van groot belang en sport en bewegen kan daarin een belangrijke rol spelen. Fitte werknemers leveren meer productiviteit en door gezonde burgers besparen we op uitgaven in de gezondheidszorg.

We gaan dus voor een vitaal Fryslân op allerlei terreinen.

Healthy Ageing

De Nederlander wordt gemiddeld steeds ouder. Maar een stijgende levensverwachting betekent niet automatisch ook méér gezonde levensjaren. Om ervoor te zorgen dat de extra levensjaren ook in goede gezondheid doorgebracht kunnen worden, heeft het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) gekozen voor Healthy Ageing als speerpunt: gezond en actief ouder worden.

Hoe kunnen we het welbevinden en welzijn van ouderen verhogen? Hoe kunnen we tot op hoge leeftijd naar tevredenheid participeren in de samenleving en op de arbeidsmarkt?

Om op deze vragen een antwoord te geven, wordt weer samengewerkt met allerlei kennisinstellingen, regionale overheden en het bedrijfsleven aan o.a. kennisontwikkeling en spin-off. In Noord Nederland heeft de bundeling van kennis en onderzoek naar gezondheid en veroudering geleid tot een groot Noordelijk netwerk: het Healthy Ageing Network Noord Nederland (HANNN). De provincie Fryslân onderschrijft het belang van samenwerking tussen onderwijs, onderzoek, bedrijven en overheden op het gebied van een gezonde leefstijl en is uit dien hoofde aangesloten bij het HANNN.

Aksjepunt 5: HANNN

De provincie Fryslân hecht grote waarde aan gezond en vitaal ouder worden. Daarom is Fryslân aangesloten bij het Healthy Ageing Network Noord Nederland (HANNN). Legitimatie: provinciaal lidmaatschap HANNN.

Bedrijfssport en de provincie Fryslân

Sport en bewegen is een uitstekend middel om mensen zo lang mogelijk vitaal te houden. Dat geldt zowel voor sportbeoefening in de eigen vrije tijd als voor activiteiten die namens het bedrijf worden aangeboden. Bedrijfssportactiviteiten zitten steeds vaker in het arbeidsvoorwaardenpakket, omdat ze impact hebben op medewerkers. Het gaat dan om harde (bijv. ziekteverzuim) en soft factoren (bijv. de werksfeer). Werknemers die aan sport en bewegen doen, zijn fitter, meer ontspannen en productiever. De provincie Fryslân erkent de waarde daarvan, want er is al een breed scala aan provinciale sportactiviteiten. Op dit moment biedt de provincie de mogelijkheid tot het meedoen aan:

■ Badminton	■ Fietsen (toertochten, fiets naar je werk)
■ Fitness	■ Hardlopen
■ Meditatie	■ Schaatsen
■ Skeeleren	■ Tai Chi Tao
■ Tennis	■ Tri-Ambly triatlon
■ Yoga	■ Diverse losse activiteiten, bijv. De Slachte Marathon.

In het kader van het Olympisch Plan Nederland wordt er naar gestreefd, dat 75% van de Nederlanders regelmatig deelneemt aan sport- en/of beweegactiviteiten. Fryslân wil een sportieve provincie zijn en daardoor een voorbeeld voor bedrijven en gemeenten. De provincie streeft er dan ook naar dat minimaal 75% van haar werknemers in 2016 aan sport doet of beweegactiviteiten ontplooit. Dat betekent dat de provincie extra inzet pleegt op het gebied van:

- uitbreiding van het interne sportaanbod;
- interne campagne om sport- en beweegdeelname te stimuleren.

Aksjepunt 6: Bedrijfssport

De provincie Fryslân streeft ernaar dat in 2016 minimaal 75% van de provinciale ambtenaren aan sport en beweegactiviteiten deelneemt. De provincie hoopt daarmee een voorbeeld te zijn voor Friese gemeenten en bedrijven. Legitimatie: provinciaal personeelsbeleid.

Goud op de werkvloer

Omdat het bedrijfsleven nadrukkelijk bij het Olympisch Plan Nederland is betrokken, is de organisatie Sport & Zaken ontstaan. Vanuit die organisatie worden diverse activiteiten ontplooid, zoals ondersteuning van sportverenigingen en het aanbieden van bedrijfssportactiviteiten. Een activiteit die de aandacht trekt, is “Goud op de werkvloer”. Men wil met het programma ‘goud op de werkvloer’ bemiddelen tussen organisaties met een stage- en of werkplek en statussporters. Statussporters kunnen daardoor anticiperen op een latere maatschappelijke carrière. Werkgevers krijgen met een topsporter een medewerker met een grote mate van discipline, doorzettingsvermogen en resultaat- en doelgerichtheid.

De provincie Fryslân is een dynamische organisatie, waar regelmatig vacatures ontstaan of stageplekken beschikbaar zijn. Tot op heden is het item statussporter, of goud op de werkvloer, niet betrokken bij het invullen van die vacatures of stageplekken. In die gevallen waar potentiële kandidaten echter dezelfde kwaliteiten bezitten, zou de voorkeur kunnen worden gegeven aan een statussporter. Enerzijds vanwege de kansen voor een latere maatschappelijke carrière van de topsporter. Anderzijds vanwege de inbreng die een (ex)topsporter voor een organisatie als de provincie kan hebben, niet alleen als werknemer, maar ook als voorbeeldfunctie. Daarom is de provincie Fryslân bereid om, bij gebleken geschiktheid van een kandidaat, daarmee rekening te houden bij het invullen van stage- en/of werkplekken. De bereidheid daartoe geven wij aan de betreffende instantie door. Ook hiermee hopen wij een voorbeeld te zijn voor Friese gemeenten en bedrijven.

Aksjepunt 7: Goud op de werkvloer

De provincie Fryslân meldt zich aan voor deelname aan het programma ‘Goud op de werkvloer’. Legitimatie: opnemen in provinciaal personeelsbeleid.

2.4 ■ Ruimte in Fryslân

Fryslân is van oudsher een provincie waar sport en bewegen een belangrijke rol speelt op het platteland en in de stad. Dit komt tot uiting in de typisch Fryske sporten als kaatsen, fierljeppen, skûtsjesilen en in het schaatsen op de Friese meren en vaarten, met als ultiem evenement de Elfstedentocht. Maar de Elfstedentocht wordt ook op vele andere sportieve manieren gedaan (wandelen, fietsen, varen, etc.). De ruimte in Fryslân is dan ook uitermate geschikt voor sportieve activiteiten. In de steden en op het platteland is altijd geïnvesteerd in goede sport- en beweegfaciliteiten (sportaccommodaties, voorzieningen voor fietsen, wandelen en paardrijden).

Vooral vanuit het Interprovinciaal Overleg (IPO) wordt ingezet op de onderdelen ruimte en economische impact. Hoewel alle onderdelen van het plan, zoals dat nu voorligt, in elkaar grijpen, wordt in de hoofdstukken 'Ruimte in Fryslân' en 'Fryslân in beeld' vooral op die onderdelen ingegaan.

Landelijke situatie: Olympische Hoofdstructuur (OHS):

In de OHS is aangegeven op welke plekken in Nederland onderdelen van de Olympische Spelen kunnen worden gehouden, mocht Nederland inderdaad als organisator van de Spelen worden uitverkoren. Het uitgangspunt is op dit moment dat de Big Five, dat zijn de 5 grootste accommodaties, in de Randstad worden gevestigd. Het gaat dan om:

- het Olympisch dorp;
- het Olympisch stadion;
- het perscentrum;
- het zwembad;
- de basketbalhal.

Daarbij wordt vooral vaak geschermd met de term 'compacte spelen', ofwel dicht bij elkaar. De afstanden in Nederland zijn echter zodanig dat, waar je een onderdeel in Nederland ook houdt, er altijd sprake is van compacte spelen. Het uitsluiten van provincies/steden op basis van het afstandscriterium lijkt daarom onhoudbaar. Op dit moment

is het Noorden, met uitzondering van het Abe Lenstrastadion, niet in beeld. De eerlijkheid gebiedt te zeggen, dat we op dit moment, buiten Thialf, ook geen accommodaties met een A1 status voorhanden hebben om Olympische onderdelen te laten plaatsvinden.

In totaal zijn voor alle onderdelen van de Olympische Spelen 37 accommodaties nodig. Dat betekent dat er een plaatje dient te komen, waarin zichtbaar wordt hoe de onderdelen (beter) over Nederland worden verdeeld. Wil er voldoende draagvlak over heel Nederland ontstaan, dan is het noodzakelijk om alle provincies/gemeenten erbij te betrekken. Het IPO en de VNG werken daar hard aan, waarbij het IPO de "Olympische kanskaart" voor de provincies heeft ontwikkeld. Het ligt in de verwachting dat het ontwikkelen van de Olympische kanskaart een samenwerkingsproject van Groningen, Drenthe en Fryslân gaat worden. De nadere omschrijving van de Olympische kanskaart treft u dan ook in bijlage 2 'Noordelijke samenwerking sport' aan.

De huidige OHS houdt overigens niet in dat eventuele Olympische Spelen geen impact hebben in het Noorden, als we niet meer onderdelen toegewezen zouden krijgen. Integendeel. Heel Nederland profiteert namelijk mee als de Spelen in Nederland worden gehouden. In dat geval zal in een straal van 200 kilometer rondom de hoofdlocatie van de Spelen (Amsterdam of Rotterdam), volledig gebruik worden gemaakt van alle overnachtingsmogelijkheden in hotels, pensions, campings, huisjesparken etc. De Nederlandse en Friese hospitalitysector zullen alle registers dan ook open kunnen trekken. Bij daadwerkelijke organisatie van de Olympische Spelen, kent heel Nederland een volledige bezetting.

Verder zullen alle (sub)topsportaccommodaties van Nederland worden gebruikt als trainingsaccommodatie tijdens of vóór de spelen. Ook dat biedt dan veel kansen voor Fryslân.

Ambities en strategische keuzes van de provincie Fryslân

De achterliggende visie van het Olympisch Plan Nederland, blijft de belangrijkste leidraad voor de provincie Fryslân. Het is echter wel zaak om ambities uit te spreken en strategische keuzes te maken, mocht het inderdaad tot echte Olympische Spelen

komen in Nederland. Vooruitlopend op ontwikkeling van de Olympische Kanskaart voor Fryslân kunnen we die ambities en keuzes vast meegeven.

Als iedere provincie meedoet, moeten de 37 onderdelen van de Olympische Spelen over 12 provincies worden verdeeld. Laten we zeggen dat dan maximaal 3 Olympische onderdelen per provincie kunnen worden toegewezen.

Fryslân staat met het, dan nog wel tot 50.000 toeschouwers uit te breiden, Abe Lenstrastadion voor voetbal al op de kaart. Dat laat nog ruimte voor 2 onderdelen.

In de regel wordt Fryslân vooral geassocieerd met watersport. De keuze voor de organisatie van watersport c.q. onderdelen daarvan, lijkt dan ook een logische.

Tenslotte is het onmiskenbaar dat Fryslân op dit moment “scoort” met Turnen door Epke Zonderland vanuit Turnstad Heerenveen. Daarnaast levert Turnstad Heerenveen ook al de nodige topturnsters af. Een verdere inzet op het turnen is dus aan te bevelen en verklaart ook de keuze voor turnen. Mocht het turnen onhaalbaar blijken, dan kan nog worden uitgeweken naar andere zaal- c.q. binnensporten.

Aksjepunt 8: Strategische keuze

De provincie Fryslân maakt de strategische keuze voor organisatie van de Olympische onderdelen:

- voetbal
- watersport
- turnen dan wel andere zaal- of binnensportonderdelen

Accommodaties: wat hebben we op dit moment?

Hieronder is, eveneens vooruitlopend op de (veel uitgebreidere) Olympische Kanskaart een opsomming opgenomen van accommodaties die in Fryslân beschikbaar, dan wel in de fase van aanleg/realisatie zijn. Deze accommodaties kunnen we als (sub) topsportaccommodaties beschouwen c.q. zijn voor topsportgebruik geschikt te maken

- Turnstad en Sportstad Heerenveen;
- stadion SC Heerenveen;
- Thialf Heerenveen;
- WTC Expo te Leeuwarden;
- stadion SC Cambuur;
- Fries congres- en paardencentrum te Drachten;
- zwembad de Welle te Drachten;
- nationaal trainingscentrum voor kielboten te Sneek;
- ‘t Sailhûs te Elahuizen: zeilaccommodatie voor mensen met een beperking;
- zeilcentrum Grou voor wedstrijdzeilen en de jeugdopleiding voor wedstrijdzeilen in eenmansboten;
- het zeilcentrum op it Soal te Workum heeft, bij een goede aanpak, de potentie om de evenknie van het trainingscentrum van het watersportverbond in Medemblik te worden;
- Tsjûkema;
- de drafbaan “Victoria Park” in Wolvega;
- de Sneker Sporthal (12 meter hoogte voor volleybal);
- de Friese Elfstedentochtroute op de schaats;
- nieuwbouw Leeuwarder ijsbaan.

Er is op dit moment slechts 1 accommodatie in Fryslân die de absolute topstatus A1 (nog) bezit en dat is Thialf in Heerenveen. In de huidige vorm is Thialf alleen geschikt voor de Winterspelen en daar gaat het Olympisch Plan 2028 zeker niet over.

Willen we als provincie Fryslân dus een daadwerkelijke bijdrage aan onderdelen van mogelijke Olympische Spelen leveren, dan hebben we nog niet veel te bieden. Maar wellicht kunnen zaken slim gecombineerd worden. Inmiddels heeft er besluitvorming over Thialf plaatsgevonden, die zal leiden tot verbouw op de huidige locatie. De provincie Fryslân levert daarin een behoorlijke bijdrage en kan daaraan dus ook voorwaarden verbinden die een meerwaarde vormen voor het Olympisch Plan Fryslân.

Paralympische Spelen

Het sporten voor mensen met een beperking is een speerpunt van het provinciaal sportbeleid. Het ligt dus voor de hand dat Fryslân ook kiest voor de organisatie van onderdelen van de Paralympische Spelen. In onze optiek zouden in het Cambuurstadion prima voetbalonderdelen van de Paralympics plaats kunnen vinden. Zwembad de Welle in Drachten heeft al een reputatie als het gaat om de organisatie van grote zwemwedstrijden voor sporters met een beperking. Ooit werd daar immers het onderdeel zwemmen van de Wereldspelen voor gehandicapten gehouden.

In het Nederlands dames zitvolleybalteam hebben altijd veel Friezen gespeeld en daardoor is deze sport populair in onze provincie. Er zijn meerdere locaties in Fryslân geschikt (te maken) voor zitvolleybal, maar de voorkeur gaat vooralsnog uit naar volleybalstad Sneek. Tenslotte hebben we in Fryslân diverse accommodaties voor het beoefenen van watersportactiviteiten door mensen met een beperking. Wij zien daarvoor mogelijkheden in Elahuizen, Grou en Workum.

Aksjepunt 9: Fryslân gaat Paralympisch

De provincie Fryslân zet in op de organisatie van (onderdelen) van de volgende programma's van de Paralympische Spelen:

- voetbal;
- zwemmen;
- zitvolleybal;
- watersport.

2.5 ■ Fryslân in beeld

Niet voor niets is Fryslân in 2010 door de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) uitgeroepen tot de mooiste provincie van Nederland. Ons mooie Friese landschap met waterrijke streken, de uitgestrekte bosgebieden, de Friese Elfsteden en de Waddeneilanden zijn pronkstukken die als podium kunnen dienen voor bijzondere activiteiten en evenementen. Daar komt bij dat Fryslân een groot absorberend vermogen heeft: Fryslân kan namelijk een hoop bezoekers herbergen.

Toerisme, recreatie en leisure zijn dan ook niet voor niets speerpunten in het provinciaal beleid. Aantrekkelijke activiteiten en evenementen zorgen voor meer en positieve bekendheid en voor meer bezoekers aan Fryslân. Dat heeft weer gunstige gevolgen voor de Friese economie. We kunnen dus zaken ontwikkelen en ondersteunen, waardoor we meer bezoekers naar Fryslân trekken. In het Olympisch Plan Fryslân, onderscheiden we een aantal zaken waar we de nadruk op willen leggen om dat doel te bereiken:

1. Regionale beeld- en beweegverhalen;
2. Evenementenambitie.

Ad. 1. Regionale Beeld- en beweegverhalen

Een regionaal beeldverhaal schetst een beeld van de unieke identiteit van een regio. Daardoor trekt het meer toeristen en recreanten naar de regio en zorgt voor economische groei.

Tot op dit moment is er één 'officieel' regionaal beeldverhaal in Fryslân en dat is genaamd 'De Friese Meren'. Hierin wordt o.a. de nadruk gelegd op de vele watersport-

mogelijkheden in Zuid West Fryslân. Dat is een mooi voorbeeld van de combinatie sportief bezig zijn in de prachtige Friese natuur.

Van die combinatie zijn er meer voorbeelden te bedenken, die nadere uitwerking verdienen. Deze hebben we 'de regionale beeld- en beweegverhalen' gedoopt.

Bij regionale beeld- en beweegverhalen denken we aan:

- Waddenwandelen; Zowel de waddenkuststreek, als de Waddeneilanden als het wad zelf, bieden uitstekende en avontuurlijke wandelmogelijkheden. Van de prachtige natuur genieten en toch sportief bezig zijn. Gezien de omvang van het gebied zijn er meerdere prachtige wandeltochten uit te zetten. Met dit regionaal beeldverhaal wordt ook verder gekeken dan de eigen Friese grenzen. De Wadden bevinden zich immers ook deels in Noord-Holland (+Texel) en Groningen.
- Van nationaal park naar nationaal park route. Vanuit het skûtsjemuseum in Earnewâld een stuk door de Alde Feanen per boot of kano en vervolgens een fietstocht van de Alde Feanen naar het nationaal Park Lauwersmeer. Van daaruit kan zelfs ook weer worden aangesloten op het Waddenwandelen (of andersom).
- Swalken yn 'e noardlike Wâlden/Zwalken in de Noordelijke Wouden. Mountainbiken, wandelen, fietsen en GPS tochten in de prachtige natuur van de Noordelijke Friese Wouden.
- Actie(f) in Zuidoost Fryslân. Mountainbiken, paardrijden, kanoën, nieuw boompad Appelscha, Geocachen e.d.

Hierdoor hebben we een scala aan activiteiten over de hele provincie verdeeld. Die verschillende activiteiten komen niet zomaar tot stand, maar vragen om samenwerking en afstemming tussen diverse partijen. Die partijen zijn o.a. de VVV, Fryslân Marketing, Fan Fryslân en Sport Fryslân. De provincie Fryslân kan de verschillende partijen met elkaar in contact brengen voor het uitwerken van de plannen.

Aksjepunt 10: Regionale beeld- en beweegverhalen

De provincie Fryslân brengt partijen met elkaar in contact voor het ontwikkelen van regionale beeld- en beweegverhalen, waardoor:

- meer toeristen naar Fryslân worden getrokken
- meer mensen tot sporten en/of bewegen worden gestimuleerd.

Legitimatie: toeristisch recreatief en sportief beleid van de provincie.

Ad. 2. Sport- en cultuurevenementen: de Evenementenambitie

Ook een Olympisch Plan is een dynamisch plan. Gedurende het opstellen van het plan doen zich situaties voor, die voor noodzakelijke aanpassingen van het concept zorgen. De besluitvorming rond Thialf is daar een voorbeeld van. Een ander voorbeeld is de Evenementenambitie. Vanuit diverse kanten is veelvuldig gewezen op de positieve effecten die evenementen met zich meebrengen en daardoor meerwaarde voor een provincie opleveren. De evenementenambitie was dan ook al opgenomen in het nu voorliggende plan. Een verzoek van de Stichting "La Vuelta en Holanda 2015" was echter aanleiding om een separaat advies te vragen over grootschalige evenementen. Vanuit de provinciale afdeling Kennis en Ekonomy is daarom het "Ofweagingsramt Grutskalige Eveneminten" opgesteld en in april 2012 aan GS voorgelegd.

In het "Ofweagingsramt" wordt aan de hand van een 4-tal effectmetingparameters de effecten van een evenement beoordeeld. De parameters zijn:

- economische effecten;
- sociaal culturele effecten;
- imago effecten;
- kwaliteit van de organisatie en het evenement.

Op haar beurt zijn de parameters weer opgedeeld in indicatoren, zodat een getrouw beeld van de te verwachten effecten wordt verkregen. Dat kunnen positieve, maar ook negatieve effecten zijn.

In het stuk wordt al geconcludeerd, dat er op verschillende plekken en uit verschillende potjes binnen de provincie Fryslân iets voor evenementen is, wordt of kan worden geregeld. Het beschikbare budget is dan vaak leidend. Vanaf 2013 worden alle evenementenbudgetten samengevoegd, zodat de beschikbare middelen voor de promotie van Fryslân inzichtelijk worden. Dan kan ook een afweging voor de echt grote evenementen, zoals bijvoorbeeld de Vuelta, worden gemaakt. Vanuit het Olympisch Plan Nederland 2028 wordt aangedrongen op het organiseren van zoveel mogelijk grote sport- en cultuurevenementen in ons land. Daarbij gaat het vooral om de promotie van de sport en het opbouwen van een trackrecord. Hoe meer grootschalige evenementen, hoe beter het trackrecord. Daardoor laten we zien dat we in Nederland uitstekend grote evenementen kunnen organiseren.

Naast de grootschalige evenementen, heeft het Olympisch Plan Fryslân ook oog voor de lokale, regionale en nationale evenementen. Uit onderzoek blijkt namelijk dat er 3,5 miljoen mensen per jaar op evenementen in Fryslân afkomen. Het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) heeft uitgezocht dat een evenementenbezoeker daarbij gemiddeld € 19,55 uitgeeft. In de eerste plaats is het dus economisch aantrekkelijk om evenementen te ondersteunen. In de tweede plaats is dat een stuk positieve publiciteit en dus promotie voor onze provincie. In de derde plaats is het om te laten zien dat we ook in Fryslân grote evenementen kunnen organiseren, dus dat (onderdelen van) Olympische Spelen óók hier gehouden zouden kunnen worden. Binnen de evenementenambitie maken we onderscheid in:

1. Jaarlijks terugkerende evenementen
2. regelmatig terugkerende evenementen:
3. incidentele evenementen.

Een eerste inventarisatie, levert al verrassende resultaten op. Er wordt al veel meer georganiseerd dan je op het eerste oog zou vermoeden. We zijn al een bijzonder actieve provincie als het om de organisatie van sport- en cultuurevenementen gaat.

Ad. 1. Jaarlijks terugkerende evenementen

Onze provincie heeft een naam hoog te houden als het gaat om regelmatig terugkerende evenementen. Zonder op dit moment de illusie te hebben volledig te zijn, worden in ieder geval de volgende evenementen jaarlijks gehouden:

- De Harlinger Visserijdagen (162.500 bezoekers)
- De Sneekweek, het grootste watersportevenement op binnenwater in Europa (140.000 bezoekers)
- Het Skûtsjesilen van de SKS en de IFKS (132.500 bezoekers)
- Het Bevrijdingsfestival Leeuwarden (120.000 bezoekers)
- Het Oerol op Terschelling (55.000 bezoekers)
- Koninginnedagfeesten her en der in de provincie
- Diverse elfstedentochten (fietsen, wandelen, stand up peddle, met de kano, op skeelers, steppend etc.)
- Dragraces op de airstrip in Drachten
- Het profcriterium/centrumcross voor wielrenners te Surhuisterveen
- Het Veenhoopfestival
- De Frisian Solar Challenge voor boten die op zonne-energie varen
- Het Fries Straatfestival
- De HT race, de sloepenrace van Harlingen naar Terschelling
- De PC te Franeker
- De Flaeijelfeesten in Oude- en Nieuwehorne
- De Berenloop op Terschelling
- De Kuiper Brandaris race voor de bruine vloot
- U4 zeilwedstrijden te Workum
- De Friese Ballonfeesten
- De Strontrace
- Diverse Iepenloftspullen en doarpsfeesten
- Etc.

Ad. 2. Regelmatig terugkerende evenementen

Ook kent Fryslân diverse regelmatig terugkerende evenementen. De bekendste daarvan is wel de Elfstedentocht op de schaats, maar dat evenement mag naar Friese smaak wel met iets grotere regelmaat plaatsvinden...

Één keer per vier jaar wordt De Slachte marathon gehouden. Een evenement waar 13.000 wandelaars en hardlopers aan deelnemen. In 2012 wordt de 4e Slachte marathon uit de historie gehouden.

Tenslotte trekken de Open dagen van de Luchtmacht heel veel bezoekers naar de vliegbasis in Leeuwarden.

Ad 3. Incidentele evenementen

Zonder het altijd te beseffen, vinden in Fryslân al de nodige incidentele evenementen plaats. Vooral Thialf in Heerenveen levert een aanzienlijke bijdrage in het aantal aansprekende evenementen dat in Fryslân wordt georganiseerd. Óók in de komende jaren staan al diverse grote incidentele sport- en cultuurevenementen op stapel:

2012

- 25 februari: WK Masters Sprint Schaatsen in Thialf Heerenveen
- 2 maart: Essent ISU World Cup Schaatsen in Thialf Heerenveen
- 22 maart: Essent ISU WK Schaatsen Afstanden in Thialf Heerenveen
- 25 augustus NK Fierljeppen in IJlst
- 26 augustus t/m 1 september: Wereldkampioenschappen Kaatsen in Franeker

2013

- 11 januari: EK Schaatsten Allround in Thialf Heerenveen
- Regionale Special Olympics In Heerenveen en Sneek
- 15 juni: Fryske Olympiade in Burgum

2014

- WK Allround schaatsen in Thialf Heerenveen
- Special Olympics Nederland in Heerenveen en Sneek
- Harlingen Sail 2014

2015

- De Vuelta (Ronde van Spanje) langs de Friese 11 steden?

2016

.....

2017:

.....

2018:

Kulturele Haadstêd Fryslân

Aksjepunt 11: Evenementenambitie

De provincie Fryslân stimuleert de organisatie van grote sport- en cultuurevenementen in Fryslân financieel, vanwege:

- de positieve uitstraling voor de provincie
- de positieve economische impact voor Fryslân
- de Fryske bijdrage aan het opbouwen van een trackrecord, zowel nationaal als provinciaal.

De hoogte van de eventuele provinciale bijdrage wordt van geval tot geval vastgesteld. Legitimatie in provinciale sportnota en bijbehorende uitvoeringsprogramma’s en begrotingen.

Hoofdstuk

3

Het vervolg

Het Olympisch Plan Fryslân kent een looptijd van 2012 tot 2016. In het plan staan een hoop “aksjepunten” waarvan de provincie het fijn vindt dat ze gebeuren, maar die ze grotendeels niet zelf uitvoert. In Nederland zijn het vooral de gemeenten die het sportbeleid bepalen en ook grotendeels uitvoeren. Zij kunnen daarbij ondersteuning krijgen van organisaties als de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), het Nationaal Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) en de provinciale steunfuncties voor de sport.

De gemeenten: vormgevers en uitvoerders van sportbeleid

Het stimuleren van de breedtesport is in essentie een gemeentelijke taak, zo staat al geschreven in het Coalitieakkoord van de provincie. Gemeenten vormen dan ook de basis voor het sportbeleid in Nederland. Zij zorgen immers voor de aanleg en onderhoud van sportaccommodaties voor de beoefening door de breedtesport. Verder verstrekken gemeenten sportsubsidies en stimuleren ze de deelname aan sport door in te spelen op landelijke programma’s. Zo is menig Friese gemeente betrokken bij de organisatie van activiteiten in het kader van:

- het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB). Het NASB is een programma dat vooral gericht is op het voldoen aan de Nationale Norm Gezond Bewegen (NNGB);
- de Impuls Brede School, Sport en Cultuur (IBS). Deze Impuls kenmerkt zich door de inzet van zogenaamde “Combinatiefunctionarissen”, waarvoor de rijksoverheid structureel 40% in de salariskosten subsidieert. De combinatiefunctionaris is iemand die tegelijkertijd binnen meerdere werkvelden activiteiten ontplooit.

Dat betekent in feite óók, dat alle gemeenten zich reeds bezighouden met de achterliggende visie van het Olympisch Plan. Diezelfde gemeenten zijn immers met z’n allen

al bezig om van Nederland een Sportland te maken. Of zo u wilt: Nederland op Olympisch niveau aan het brengen.

De provincie Fryslân onderschrijft het belang van de ondersteuning van de Friese gemeenten. Het is immers van groot belang dat juist de gemeenten worden betrokken bij het (mede) vormgeven en uitvoeren van het Olympisch plan Fryslân.

Sport Fryslân: de steunfunctie sport van de provincie

De provincie Fryslân is geen organisatie die vanuit eigen initiatief sportactiviteiten gaat organiseren, gaat uitvoeren of rechtstreeks gaat ondersteunen. Daar is de provinciale steunfunctie Sport Fryslân voor opgericht. Door de financiële ondersteuning van de provincie is Sport Fryslân in staat professionele diensten te verlenen aan gemeenten, sportbonden, sportverenigingen, het welzijnswerk, het onderwijs en alle inwoners van Fryslân.

De provincie ondersteunt gemeenten indirect bij de realisatie en uitvoering van hun sportbeleid via Sport Fryslân. Onze sportorganisatie is voor gemeenten o.a. actief als:

- vraagbaak / kennisbank / informatiecentrum / expertisecentrum
- werkgeversorganisatie voor ondermeer combinatiefunctionarissen en NASB medewerkers
- adviseur
- organisator van sportactiviteiten voor bepaalde doelgroepen, zoals mensen met een beperking
- organisator van samenwerking / afstemming / informatie-uitwisseling tussen Friese gemeenten
- ondersteuner van gemeenten bij het gebruik maken van Rijkssubsidieregelingen.

Binnen het Olympisch Plan Fryslân is een belangrijke rol weggelegd voor Sport Fryslân. Het provinciaal uitgangspunt is namelijk dat de meeste in dit plan genoemde acties door Sport Fryslân worden opgepakt.

Aksjepunt 12

De uitvoering van het sportbeleid behoort niet tot het takenpakket van de provincie. Het voor het uitvoeren van sportbeleid beschikbare budget van de provincie dient dan ook beschikbaar te worden gesteld aan Sport Fryslân. Binnen door de provincie te stellen kaders, draagt Sport Fryslân dan zorg voor uitvoering van het provinciaal sportbeleid. Ook de uitvoering van dit Olympisch Plan Fryslân wordt aan Sport Fryslân opgedragen.

Dat impliceert dat van Sport Fryslân extra personele inzet wordt gevraagd, waardoor de provinciale bijdrage naar boven toe dient te worden bijgesteld.

Landelijke ontwikkelingen

In veel gevallen zijn van overheidswege bezuinigingen, besparingen en lastenverzwaringen afgekondigd. Onze landelijke overheid ondersteunt en waardeert de sport echter als nooit te voren. De sport is namelijk het enige structurele beleidsonderdeel uit de begroting, dat in de komende periode extra financiële middelen tegemoet mag zien. Dit mag als uitzonderlijk worden betiteld.

In de afgelopen jaren heeft de rijksoverheid zich ingespannen om de deelname aan sport te stimuleren. Hierboven werden al de rijksprogramma's Nationaal Actieplan Sport en Bewegen en de Impuls Brede School, Sport en Cultuur aangehaald. Beide regelingen zijn inmiddels voor nieuwe deelnemers gesloten.

Dat betekent niet dat de landelijke ondersteuningsmogelijkheden voor de sport uitgeput zijn. Kortgeleden is namelijk de beleidsbrief Sport van het Ministerie van VWS genaamd "Sport en bewegen in Olympisch perspectief" verschenen. Daarin benoemt het huidige kabinet drie prioriteiten voor het sport- en beweegbeleid, waarmee zij de komende jaren het verschil wil gaan maken.

Deze prioriteiten zijn:

- sport en bewegen in de buurt;
- werken aan een veiliger sportklimaat;
- uitblinken in sport.

Met name de prioriteit "Sport en bewegen in de buurt" biedt perspectieven om een sportaanbod in kernen en buurten te realiseren. De regeling biedt gemeenten namelijk de mogelijkheid om zogenaamde "Sportbuurtcoaches" aan te stellen als vervolg op de Impuls Brede School, Sport en Cultuur. Daardoor brengen we de sport dus naar de mensen toe, zodat het laagdrempelig en aantrekkelijk is om aan sport deel te nemen. Via Sport Fryslân zullen wij de Friese gemeenten ondersteunen bij activiteiten die voortvloeien uit deze nieuwe landelijke ontwikkelingen.

FINANCIËLE PARAGRAAF OLYMPISCH PLAN FRYSLÂN

Middelen sportbeleid afdeling Kultuer en Mienskip

Onderdeel / jaar	2012	2013	2014	2015
Breedtesport				
- subsidie steunfunctie Sport Fryslân	567.728	567.728	567.728	567.728
Fryske sporten				
- ondersteuning sportbonden en watersportvereniging sneek	66.654	66.654	66.654	66.654
- verankering fryske sporten binnen het onderwijs	50.000	50.000	50.000	50.000
- clinics en sportevenementen	50.000	50.000	50.000	50.000
- overig friese sporten	9.700	9.700	9.700	9.700
Talentontwikkeling				
- Topsport Noord	24.895*	24.895*	24.895*	24.895*
- talentenacademie (2012 laatste jaar startsubsidie, 2013 afrekening)	27.000	11.000	-	-
Provinciale Sportprijzen				
- sportgala	15.300	15.300	15.300	15.300
- fryske olympiade	5.000	5.000	5.000	5.000
Sportevenementen				
- grootschalige sportevenementen	102.724	102.724	102.724	102.724
Olympisch Plan 2028				
- ondersteuning kernsporten en talenten	50.000	50.000	50.000	50.000
- bijzondere sportevenementen	50.000	50.000	50.000	50.000
- formatie (inhuur)	37.500	37.500	37.500	37.500
Overig				
- kosten formatie sport	50.000	50.000	50.000	50.000
- resterend budget tijdelijk budget sportnota	7.526	7.526	7.526	7.526
Totaal	1.089.132	1.073.132	1.062.132	1.062.132

*) dekking uit sociaal beleid

Olympisch plan Nederland 2028

Het Olympisch Plan Fryslân vloeit voort uit het Olympisch Plan Nederland 2028. Daarom wordt hieronder in het kort geschetst wat het Olympisch Plan Nederland 2028 zoal inhoudt, maar vooral welke visie achter dat plan schuilgaat.

Aanleiding

De aanleiding om een Olympisch Plan Nederland 2028 op te stellen, was het presteren van Nederlandse sporters op de Olympische Spelen in Sydney en Athene. Nederland eindigde daar (als klein landje) hoog in het medailleklassement en het idee om dat voor het eigen publiek in 2028 te herhalen, was geboren. De geschiedenis heeft echter ook geleerd, dat er voldoende draagvlak in een land moet zijn om een succesvol “bid” op de organisatie van de spelen uit te kunnen brengen. In 1992 werd de kandidatuur van Amsterdam een onmogelijke zaak vanwege het ontbreken van draagvlak. Die fout moet niet opnieuw worden gemaakt, vandaar dat al in een zeer vroegtijdig stadium actie is ondernomen. Nog nooit werd in een land eerder met de voorbereiding voor eventuele Olympische Spelen begonnen dan nu in Nederland. Naast het idee om de Spelen te willen organiseren, werd een achterliggende visie opgesteld: Nederland Sportland.

Achterliggende visie

Daarmee is de organisatie van de Olympische en Paralympische Spelen in 2028 de stip aan de horizon geworden, ofwel de kapstok voor het Olympisch Plan Nederland. De achterliggende visie is om van Nederland over de hele breedte een Sportland te maken (op Olympisch niveau te brengen), zodat we daar allemaal profijt van hebben. Denk

daarbij aan het voorhanden zijn van voldoende sportaccommodaties, het organiseren van evenementen en het realiseren van een sportaanbod voor iedereen. Dat zou voor voldoende draagvlak onder de Nederlandse bevolking moeten zorgen.

Uitvoering en missie

Voor de uitvoering van het Olympisch Plan is de organisatie “Olympisch Vuur” in het leven geroepen. Vanuit Olympisch Vuur werd de volgende missie geformuleerd:

“We gaan met sport in de volle breedte heel Nederland naar Olympisch niveau brengen. Daar hebben we allemaal profijt van, nu en in de toekomst, op sociaal-maatschappelijk, economisch, ruimtelijk en welzijnsgebied. Met als mogelijk resultaat Olympische en Paralympische Spelen in 2028 in Nederland”.

Ambities

Oorspronkelijk leidde dat tot formulering van de ambities Topsport, Breedtesport, Sociaal-maatschappelijk, Welzijn, Economie, Ruimte, Evenementen en Media-aandacht. Inmiddels is men tot het inzicht gekomen, dat het lastig werken is met zoveel ambities.

Daarom zijn in september 2011 drie nieuwe speerpunten vanuit het Olympisch plan geformuleerd, te weten:

Vitale samenleving, met als aandachtspunten:

- sport en bewegen op school
- sport en bewegen in de buurt
- bedrijfssport
- senioren

Excellente prestaties, met als aandachtspunten:

- top 10 ambitie (Nederland in top 10 van topsportlanden ter wereld)
- trackrecord evenementen (naam en faam opbouwen t.a.v. evenementen)
- modelaanpak evenementen

Economische impact, met als aandachtspunten:

- de inrichting van Nederland
- het benutten van grote sportevenementen
- het benutten van innovaties
- de economische waarde van sport.

Partners in het Olympisch Plan 2028

Het Olympisch Plan werd ontwikkeld op initiatief van het NOC*NSF. Nadat het kabinet zich in 2009 achter het plan schaarde, volgde snel een groot aantal partners:

- Interprovinciaal Overleg (IPO)
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
- G4 (Utrecht, Rotterdam, Den Haag en Amsterdam)
- VNO-NCW
- MKB Nederland
- FNV
- NOC*NSF.

Het partnerschap van het IPO, verklaart waarom de provincies in Nederland eveneens hun eigen provinciale Olympische Plannen ontwikkelen.

Haalbaarheid en mogelijke locatie Olympische Spelen

In de missie van “Olympisch Vuur” staat niet voor niets de zinsnede “Met als mogelijk resultaat Olympische en Paralympische Spelen.” De organisatie van de Spelen komt alleen in beeld, als Nederland in 2016 daadwerkelijk besluit tot het indienen van een bid. Indien een bid wordt ingediend, zullen we rond 2021 vast en zeker met diverse landen moeten wedijveren over de toewijzing van de werkelijke organisatie van de Spelen. De uitkomst daarvan is, zoals altijd bij toewijzing van de Spelen, onzeker voor de diverse kandidaten.

Vooralsnog is het voor Nederland nog niet eens duidelijk welke stad als Olympische kandidaat naar voren zal komen. De keuze wordt, zoals het zich nu laat aanzien, tussen Amsterdam of Rotterdam gemaakt. Vóór aanvang van de Spelen in Londen (juli 2012) moet daarin een keuze zijn gemaakt.

Olympische Hoofdstructuur

In de Olympische Hoofdstructuur is opgenomen waar de verschillende onderdelen van de spelen plaats zouden kunnen vinden. Tot op heden is daarin niet veel aan het Noorden toebedeeld. Dat staat ons inziens haaks op het uitgangspunt dat heel Nederland meewerkt aan het vormgeven van de Olympische ambities. Daardoor zou toch ook een nauwe betrokkenheid bij een eventueel doorgaan van de Spelen mogen worden verwacht? In hoofdstuk 3, paragraaf “Ruimte in Fryslân”, wordt hierop nader ingegaan en zijn concrete “aksjepunten” geformuleerd, waaronder het op gang brengen van een lobby om Noord Nederland meer in beeld te krijgen mochten daadwerkelijk Olympische Spelen worden gehouden.

2

Noordelijke samenwerking sport

Vanuit de drie Noordelijke provincies is steeds vaker sprake van samenwerking op verschillende terreinen. Ook met betrekking tot de provinciale Olympische plannen is bekeken of er in het Noorden raakvlakken liggen en of er op die gebieden kan worden samengewerkt. Geconstateerd is, dat Drenthe, Groningen en Fryslân niet allemaal even ver zijn met de ontwikkeling van de plannen, maar dat er wel gebieden zijn waar de provincies elkaar kunnen versterken. Het wordt dan ook niet zinvol geacht nu een Noordelijke Olympisch Plan te laten ontwikkelen, maar wel de samenwerkingsgebieden te benoemen.

De onderdelen waarop de Noordelijke provincies elkaar kunnen vinden, zijn:

1. Sportplein Groningen;
2. Evenementenambitie;
3. Topsport Noord
4. Olympische Kanskaart voor het Noorden.

De thema's moeten in de toekomst nog nader worden uitgewerkt tot concrete voorstellen voor de provinciale besturen.

1. Sportplein Groningen

In de provincie Groningen is men bezig met de verdere ontwikkeling van het Sportplein Groningen. Sportplein Groningen is een samenwerkingsverband tussen verschillende partners in de provincie Groningen op het gebied van sport en bewegen. Door bundeling van kennis, expertise en samenwerking willen de sportpartners de topsport en de breedtesport naar een hoger niveau tillen. Dat is een streven dat ook door Drenthe en Fryslân wordt onderschreven.

Trekker: provincie Groningen.

2. Evenementenambitie

De meest uitgesproken en opvallende evenementenambitie vinden we in Drenthe. Sterke staaltjes als de organisatie van enkele etappes van de Vuelta en de organisatie van het WK CP Voetbal in 2011 zijn daar voorbeelden van. De organisatie van grote(re) evenementen levert op meerdere terreinen iets voor provincies op. Denk bijvoorbeeld aan imagovorming en economisch rendement. Ook in de provincies Groningen en Fryslân leeft de wens om (meer) evenementen plaats te laten vinden. Gezamenlijk zijn de provincies dan ook in staat om eerder voor grote evenementen in aanmerking te komen, waardoor samenwerking vanzelfsprekend lijkt.

Trekker: provincie Drenthe.

3. Topsport Noord

Vanaf 1 januari 2012 is het Topsport Steunpunt Noord (TSN) samen met het Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO) in Heerenveen onder één naam met elkaar gaan samenwerken: Topsport Noord. Belangrijkste doel van deze fusie is om sporttalenten en topsporters effectiever te ondersteunen en te begeleiden om uiteindelijk optimaal te kunnen presteren. Één organisatie voor topsporters in Noord-Nederland betekent helderheid voor de sporters, sportbonden, sponsors en overheden.

Daarnaast wil Topsport Noord zich de komende jaren graag gaan inzetten om een optimale infrastructuur te creëren voor Regionale Talent Centra's (RTC's) in diverse takken van sport, zoals bijvoorbeeld wielrennen, badminton en waterpolo. Dergelijke RTC's, welke ook als zodanig door de nationale sportbonden worden erkend, bestaan reeds voor turnen en judo (beiden Heerenveen), volleybal, basketbal en roeien (in

Groningen) en zwemmen (Drachten). De belangen van de 3 Noordelijke provincies zijn evident en ook hier is samenwerking noodzakelijk.

Trekker: provincie Fryslân

4. Olympische Kanskaart voor het Noorden

Eerder is vanuit het IPO voorgesteld om de ruimte in Nederland in kaart te brengen door het laten opstellen van de zogenaamde "Olympische kanskaart". De Olympische kanskaart is het vervolg op de nationale Sportlandkaart, die januari 2011 is opgeleverd. De Olympische Kanskaart is de doorvertaling van de Sportlandkaart per provincie, met een inhoudelijke verdieping voor sport en bewegen in de breedte (i.p.v. vooral Olympisch) en diepte (i.p.v. valide sport ook het sporten door mensen met een beperking). De Olympische kanskaart biedt de provincie een instrument om ruimtelijke processen door middel van sport te stimuleren, te versnellen en verbeteren en een impuls te geven aan de economische concurrentiepositie en imagoprofilering.

Het lag in de bedoeling om de Olympische kanskaart voor elke provincie afzonderlijk op te laten stellen, maar in het Noorden zien we meerwaarde door dit gezamenlijk op te pakken.

Trekker: provincies Drenthe, Groningen en Fryslân

Aksjepunt 13: Het Noorden organiseert mee!

Noord Nederland legt zich niet bij voorbaat neer bij de thans gedachte ondergeschikte rol als het gaat om de werkelijke organisatie van onderdelen van de Spelen.

Zo mogelijk in samenwerking met andere provincies, zal worden getracht Olympische onderdelen ook buiten de Randstad plaats te laten vinden.

Legitimatie: de Noordelijke samenwerking moet nog verder worden uitgewerkt en zal nog ter besluitvorming worden voorgelegd.

Keuze kernsporten per provincie

De intentie tot samenwerking houdt ook in, dat onderlinge concurrentie moet worden voorkomen. Dat betekent dat we niet allemaal op dezelfde takken van sport moeten inzetten. Daarom is in Noordelijk verband al een afbakening gemaakt over de keuze van de kernsporten per provincie:

Drenthe:

- wielrennen in al zijn varianten
- Triatlon en outdoorsport
- Atletiek
- Hippische sport
- Motorsport (gemotoriseerde sport).

Groningen:

- Volleybal
- Basketbal
- Korfbal
- Roeien.

Fryslân:

- Turnen
- Zwemmen
- Judo
- de Fryske kultuursporten (fierljeppen, kaatsen, skûtsjesilen, schaatsen, Frysk hynder en damjen Frysk spul).

Deze keuzes houden niet in dat bepaalde evenementen niet in elke provincie zouden kunnen plaatsvinden. Ondanks dat Drenthe wielrennen als kernsport heeft gekozen, kan een groot wielerevenement dus prima in Fryslân plaatsvinden.

En mochten de Spelen ooit echt in Nederland worden gehouden?

Voor de 3 Noordelijke provincies is de achterliggende visie van het Olympisch plan de motivatie om daarop te investeren. Om de landelijke doelstelling door te vertalen naar ons landsdeel: We willen het Noorden verbeteren door sport en de Olympische Spelen is de kapstok waaraan dat streven is opgehangen.

Mocht de organisatie van de Olympische Spelen realiteit worden, dan zal het Noorden wel ten strijde trekken tegen de bescheiden rol die het nu is toebedeeld. Alleen het onderdeel voetbal staat in Heerenveen gepland en voor Groningen en Drenthe zijn helemaal geen Olympische onderdelen voorzien. Dat is vanzelfsprekend niet bestaambaar in een sportminnend landsdeel als het Noorden is. We hebben nog vele jaren om daarover na te denken, maar we zouden Noordelijke samenwerking prima gestalte kunnen geven door samen te gaan voor organisatie van een Olympisch onderdeel, zoals Pentatlon. Pentatlon is een onderdeel dat uit 5 verschillende programma's bestaat, die deels in de buitenlucht worden gehouden.

De onderdelen van de moderne Pentatlon, ook wel Olympische Moderne Vijfkamp genoemd, zijn:

1. lopen: 3 km veldloop;
2. zwemmen: 200 meter vrije slag;
3. schieten: 20 schoten met luchtdrukpistool op 10 meter afstand;
4. schermen: ca. 30 partijen op degen, steeds om 1 treffer;
5. paardrijden: 12 hindernissen op minimaal 90 cm op een geloot springpaard.

Een bijkomend voordeel is, dat de Pentatlon in de Olympische Hoofdstructuur nog niet is geaccommodeerd. Dat biedt de kansen voor het Noorden. Het 3 provinciënpunt, zo ruwweg het gebied tussen Marum, Bakkeveen en Norg, zou daarvoor bij uitstek geschikt zijn.

Aksjepunt 14:

De provincie Fryslân spant zich in om samen met de provincies Drenthe en Groningen het Olympische onderdeel "Pentatlon" in het Noorden te organiseren en te accommoderen.

Legitimatie: moet t.z.t. nog vorm krijgen afhankelijk van besluitvorming rond Noordelijke samenwerking en besluitvorming Olympische Spelen.

Wetenswaardigheden

Wist je dat t.b.v. Londen 2012:

- ... er 26 Olympische sporten zijn?
- ... er 20 Paralympische sporten zijn?
- ... er naar alle waarschijnlijkheid 4 miljard mensen wereldwijd naar de Spelen zullen kijken?
- ... het Olympisch Park 246 hectare bedraagt?
- ... er 23.900 geaccrediteerde atleten en teamofficials komen?
- ... er 70.000 vrijwilligers nodig zijn?
- ... er via het International Inspiration Program 7 miljoen kinderen in 15 landen in contact zijn gebracht met sport?
- ... er 20.000 media-afgevaardigden op de Spelen afkomen?
- ... er tijdens de Spelen 14 miljoen maaltijden worden verstrekt?
- ... er alleen in de maand juni 2011 al 300 reisgezelschappen London hebben bezocht met de Olympische Spelen als doel?

